

УДК 336.027

**TAX STIMULATION OF INNOVATION ACTIVITY
ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ****Nikitishin A.O. / Нікітішин А.О.***d.e.s., as.prof. / д.е.н., доц.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7951-4017>

Вінницький торговельно-економічний інститут ДТЕУ

Vinnitsya Institute of Trade and Economics STEU

Pasichnyi M.D. / Пасічний М.Д.*d.e.s., as.prof. / д.е.н., доц.*ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7663-776X>

Державний торговельно-економічний університет

State university of trade and economics

Анотація. У статті розглядаються інструменти державного стимулювання інноваційних процесів у сучасних нестабільних політичних та економічних умовах, вплив податкових пільг на активізацію інноваційної діяльності в Україні. Обґрунтовано недостатнє використання державних фінансових інструментів для підтримки інноваційних процесів. Визначено, що використання податкового стимулювання інноваційних процесів має використовуватися в рамках державної інноваційної політики. У статті проведено дослідження ролі регулюючої функції податків як фінансового регулятора соціально-економічних процесів.

Ключові слова: податки, податкове регулювання, податкове стимулювання, інноваційна діяльність, податкові знижки.

Вступ.

Важливими пріоритетами податкової політики в умовах економічних перетворень має стати формування інституційного середовища, яке б стимулювало економічний розвиток на основі структурно-інноваційних перебудов, розбудова механізмів соціально-ринкової економіки, що дозволить забезпечити сталий соціально-економічний розвиток країни.

Серед основних цілей державної макроекономічної політики має бути забезпечення позитивних структурних зрушень на інноваційній основі через розвиток податкової політики як складової інноваційно-інвестиційної моделі економічного і соціального розвитку. Зазначене може бути досягнуто за рахунок покращення інституційних умов, які б забезпечували стимулювання розвитку високотехнологічних галузей економіки, підвищення частки енергозберігаючої та наукомісткої продукції.

Основний текст.

На думку авторів колективної монографії «Державне фінансове регулювання економічних перетворень» податкова політика може вирішувати наступні завдання: регулювати попит і пропозицію, впливати на темпи інфляції, формувати раціональну галузеву структуру, стимулювати інвестиційні процеси, підтримувати інноваційну діяльність, збільшувати обсяги діяльності та розвивати конкурентне середовище, стимулювати раціональне використання ресурсів [3].

Управління податковим механізмом мусить бути спрямоване на

інноваційний розвиток країни як один із пріоритетних напрямів макроекономічної політики. Податковий інструментарій у механізмі державного регулювання економіки має забезпечувати розвиток науково-технічного потенціалу країни. У сучасних умовах високо розвинені країни світу все активніше використовують інструменти податкового регулювання для стимулювання нових досліджень та розробок, збільшення інвестицій у наукоємні галузі виробництва. Такі податкові інструменти, поряд із іншими заходами державної підтримки, збільшують продуктивність праці, сприяють появі нової високотехнологічної продукції, знижують собівартість вже існуючої, стимулюють експорт, що в кінцевому рахунку сприяє економічному зростанню.

Науково-дослідні, дослідницько-конструкторські роботи та інновації є важливими драйверами підтримки і стимулювання економічного зростання, а тому високорозвинені країни світу активно використовують податкові інструменти для їх стимулювання, застосовуючи, як непряму державну підтримку (податкові пільги), так і пряме державне фінансування.

З огляду на важливу роль витрат на НДДКР у підвищенні рівня знань, людського капіталу та в цілому соціально-економічного розвитку країни, для посилення конкурентних позицій на міжнародній арені Україні необхідно відійти від практики застосування фрагментарного підходу та застосування локальних інструментів податкового регулювання таких витрат, розвиваючи комплексні та системні механізми їх стимулювання [2, 4].

Сьогодні необхідно комплексний підхід до використання податкових регулюючих інструментів у стимулюванні впровадження інновацій на підприємствах з прив'язкою такої державної фінансової підтримки не тільки до витрат на НДДКР, але й до досягнення конкретних результатів: впровадження нових технологічних процесів, акцентуючи увагу на маловідходні, ресурсозберігаючі процеси, що дозволить посилити екологічну складову у заходах державного податкового регулювання, використовуючи як інструмент стимулювання рентні платежі та екологічний податок [1].

Така податкова підтримка може збільшити витрати платників податків на НДДКР, стимулювати приватні інвестиції у інноваційні дослідження та розробки. Відповідь на податкові пільги може бути різною і визначатися розміром платників, роботою у високо- або низько технологічних секторах економіки. Ефективність податкового регулювання витрат на НДДКР для малого підприємства буде дещо більшою, адже для нього кількість альтернативних джерел підтримки (для прикладу банківські кредити) є набагато меншою від великого бізнесу. Розмір приватних витрат на НДДКР по відношенню до податкових пільг може бути більшим у разі існування довгострокової державної фінансової підтримки таких платників.

На сьогодні існує досить багато наукових досліджень, автори яких дають оцінку ефективності впливу оподаткування на проведення НДДКР. Деякі автори дають оцінку цінової еластичності додаткових витрат на проведення НДДКР як відношення зміни витрат на НДДКР (у %) при даній зміні фінансових витрат держави щодо надання податкового кредиту (у %).

Результати таких досліджень показують, що податковий кредит є ефективним фінансовим інструментом стимулювання приросту приватних витрат на проведення НДДКР, якщо показник цінової еластичності рівний, або перевищує значення 1.

Покращення дієвості та результативності податкової політики потребує підвищення ефективності державного фінансового регулювання розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності за допомогою впливу важелів податкового регулювання на науково-дослідну та інноваційну діяльність та необхідності інкорпорації у вітчизняний механізм оподаткування:

- інвестиційного податкового кредиту на НДДКР (R&D Tax credit), який надаватиметься на початковій стадії інноваційного процесу і розраховуватиметься від суми інвестицій в створення кваліфікованих матеріальних і нематеріальних активів, зменшуючи суму фактично нарахованого податку;
- інвестиційного (підвищеного) вирахування витрат на НДДКР («R&D Super deduction»), яке розраховуватиметься як відсоток від суми фактичних чи прогнозних витрат на створення, придбання чи реконструкцію певних кваліфікованих видів матеріальних і нематеріальних активів;
- спеціального податкового режиму пільгового оподаткування результатів інноваційної діяльності «Innovation Box», який надасть можливість вітчизняним компаніям оподатковувати доходи від інтелектуальної власності за заниженою ставкою податку на прибуток;
- спеціального податкового режиму «Patent Box» по відношенню до доходів від використання прав на об'єкти інтелектуальної власності або їх продажу, що дозволить простимулювати капіталовкладення в наукоємні інновації та технології;
- прискореної амортизації, яка застосовуватиметься до обладнання і матеріалів, які використовуються як для цілей науково-технічних досліджень, так і при створенні інноваційних технологій і продуктів [5].

Висновки.

Для підвищення дієвості та результативності впливу податкової політики на економічний розвиток доцільно розвивати важелі податкового стимулювання науково-дослідної та інноваційної діяльності за рахунок інкорпорації у вітчизняний механізм оподаткування інвестиційного податкового кредиту та інвестиційного вирахування витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, спеціального податкового режиму пільгового оподаткування результатів інноваційної діяльності.

Вплив податкової політики на науково-дослідну та інноваційну діяльність посилиться і матиме кращі результати лише в комплексі з іншими формами державної підтримки. Оптимальність розміру оподаткування в умовах економічних перетворень має бути досягнуто за рахунок забезпечення різноманітності податків і зборів, достатньо низьких їх ставок, поширення їх на якомога більшу кількість платників, створення умов для забезпечення добровільної їх сплати при уникненні надмірного податкового тиску.

Література:

11. Нікітішин А.О. Податкова політика в умовах економічних перетворень : монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 480 с.
12. Budget policy of social development. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et. al. General editorship Chugunov I. Scientific Route. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.
13. Чугунов І.Я., Канєва Т.В. Державне фінансове регулювання економічних перетворень. Монографія. / За заг. ред. А.А. Мазаракі. Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2015. 376 с.
14. Пасічний М.Д. Фінансова політика держави: монографія. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 440 с.
15. Нікітішин А.О. Вплив податкового регулювання на науково-дослідну та інноваційну діяльність. Економіка. Фінанси. Право. 2018. № 2(2). С. 22-30.

References.

1. Nikitishyn, A. O. (2019). Podatkova polityka v umovah ekonomichnyh peretvoren' [Tax policy in the context of economic transformation]. Kyiv: Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t [in Ukr.].
2. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et al. (2018). Budget policy of social development. Chugunov I. (Ed.). Scientific Route. Tallinn, Estonia [in Engl.].
3. Chuhunov I.Ia., Kanieva T.V. (2015). Derzhavne finansove rehuliuвання ekonomichnykh peretvoren. Monohrafiia / Za zah. red. A.A. Mazaraki. Kyiv: Kyivskiy natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet, 376p. [in Ukr.].
4. Pasichnyj, M. D. (2019). Finansova polityka derzhavy [Financial Policy of the State]. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics [in Ukr.].
5. Nikitishyn A.O. Vplyv podatkovoho rehuliuвання na naukovo-doslidnu ta innovatsiinu diialnist. Ekonomika. Finansy. Pravo. 2018. № 2(2). S. 22-30.

Abstract. *The article deals with the tools of state stimulation of innovation processes in today's fragile political and economic conditions. The effect of tax incentives on enhancing innovation in Ukraine. Reasonably insufficient use state financial instruments for support of innovation processes. Determined that the use of tax incentives for innovation processes should be used within the state innovation policy.*

The article considers ways to tax stimulate research and innovation in the developed countries and Ukraine. The most popular forms of the corporate income tax incentives are research tax discounts and credits. Found that increase the effectiveness of state regulation of investment and innovation processes, first of all you can, using the leverage of the tax regulation. The article examines the role of the regulatory function of taxes as a financial regulator of innovation processes.

Key words: *taxes, tax regulation, tax stimulation, innovative activity, tax deductions.*